

Написано от Христо Христов
Петък, 04 Декември 2015 13:36

В опит да се наложи неявна лустрация на лица, боравещи с класифицирана (секретна), управляващите са на път да приемат поправки в Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ), които обаче може да им изиграят лоша шега и да се превърнат в законова процедура за реабилитация на сътрудниците на Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА.

Това стана ясно от един от четирите законопроекта за допълнение на ЗЗКИ, които 43-то Народно събрание прие на първо четене в четвъртък (4 декември 2015 г.).

Новата процедура, замислена от Методи Андреев

Въпросният законопроект е на депутата от ГЕРБ Методи Андреев, който беше председател на комисията по досиетата (2001-2002). Той предлага като условие за надеждност на едно лице от гледна точка на сигурността да се счита и когато е налице липсват данни относно негова принадлежност към Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА и техните правоприменици до юли 1991 г., когато е отменен Указ за дейността на ДС.

Законопроектът на Андреев обаче не предвижда автоматичен отказ за издаване на допуск за достъп до класифицирана информация на основата на принадлежност към тоталитарните комунистически служби. Според депутата от ГЕРБ, който в 38-то Народно събрание беше депутат от СДС, се създава нова процедура, която задължава проверяващия орган по сигурността да изиска информация за лицето от Комисията по досиетата и резултатът от проверката се изпраща на органа по проучването с копие до

Написано от Христо Христов
Петък, 04 Декември 2015 13:36

Държавната комисия за сигурността на информацията (ДКСИ) и Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС).

Цялото проучване се довършва в ДАНС, която разглежда фактите и обстоятелната относно принадлежността на лицето към ДС или разузнавателните служби на БНА и се произнася с мотивиращо становище. На ДАНС се дава възможност да изслуша проверяваното лице, както и да изисква допълнителна информация и документи от Комисията по досиетата. Предвижда се, че мотивираното становище на ДАНС, в подобни случаи на лица, свързани с тоталитарните комунистически служби, да не подлежи на обжалване.

Какво се цели

В мотивите си вносителят Методи Андреев посочва, че действащото законодателство е въвело изискване за публичност на принадлежността към ДС и РУБНА на лица, заемщи висши държавни длъжности или изпълняващи публични функции. Същевременно, за лицата, ангажирани в процеса на набавянето и обработката на класифицирана информация, подобно изискване за оповестяване на евентуална такава принадлежност няма.

„Този двойствен стандарт е недопустим и би могъл да представлява риск пред националната сигурност в определени ситуации. Това е така, тъй като значимостта за защита на националната сигурност от разкриването на определени зависимости на лицата, събиращи, обработващи и анализиращи класифицирана информация, е далеч по-голяма, отколкото простото ѝ използване”, е неговата теза.

На пръв поглед законопроектът може да бъде приет като опит да се осветят още сътрудници на комунистическите служби по линията на получаването на допуски до съвременна секретна информация в държавната администрация и в самите специални служби и да се опита да ги ограничи назначенията на такива лица.

Реализирането на тази идея обаче крие редица подводни камъни, които създават възможност тя да се използва не за ограничаване и осветяване на подобни хора, а до

Написано от Христо Христов
Петък, 04 Декември 2015 13:36

узаконяването на процедура, която да реабилитира бившите сътрудници на комунистическите служби.

За двойния стандарт

Макар, че в своите мотиви Методи Андреев говори за двоен стандарт самият той създава такъв с въпросния законопроект, като представител на управляващата партия, която няма последователна политика по ограничаването на назначаването на тайните комунистически служби на ръководни постове в държавата.

Защото каква е логиката да предприемаш подобно ограничаване, което засяга част сектора на националната сигурност, когато сам допускаш бивши сътрудници да се кандидатира за народни представители, кметове и общински съветници?

Примерът с последните местни избори е твърде показателен. За разлика от местния вот през 2011 г. от ГЕРБ сега не обявиха, че ще проверяват предварително своите кандидати за агентурно минало и резултатът е плачевен – само сред кандидатите за кметове ГЕРБ издигна [41 лица, разкрити като сътрудници на тоталитарните комунистически служби,](#) като се наредиха на второ място след БСП и изпревариха дори ДПС по този показател. От тези 41 [избрани бяха 10 кметове](#)

С общинските съветници политиката е същата. От досегашните обявени от Комисията по досиетата проверки в общините в Благоевградска и Бургаска области също от листите на ГЕРБ изкачат кандидат общинари с досиета, някои от които са избрани.

Като цяло и при сегашното управление, за съжаление, продължава практиката за назначения на ръководни постове в държавната администрация на лица, свързани с комунистическите служби, а върхът на всичко беше неотдавнашното предложение на кабинета да бъде награден с най-високия орден патриарх Неофит по случай неговата 70-годишнина, който е един от разкритите агенти на Държавна сигурност в Светия синод, а президентът Росен Плевнелиев [не се поколеба да му връчи ордена](#) .

И хлябът, и ножът – в ръцете на ДАНС

Ако идеята на Методи Андреев предвиждаше директен отказ за получаването на допуск до класифицирана информация при установена принадлежност към ДС или разузнавателните служби на БНА, със сигурност нямаше да пиша настоящия коментар.

Депутатът обаче дава изключителни правомощия на ДАНС да преценява дали принадлежността към репресивния апарат на БКП е основание или не, за да издаде на съответното лице допуск. И тук законодателната инициатива на Андреев в този вид, крие огромната опасност да отвори широко вратата към приемането на процедура, която на практика ще се превърне в процедура за реабилитация на сътрудниците на Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА.

Това ще се случи защото:

1. Въвежда се субективен елемент в оценката, което напълно противоречи на принципите и философията, приети и действащи в Закона за досиетата, според който Комисията няма право да преценя документите, именно, за да се избегне субективното отношение и превръщането ѝ в съд (тя само установява и обявява принадлежност).

2. Възлагат се изключителни правомощия на институция – ДАНС, която не е независима (като Комисията, избрана на такъв принцип), а напротив, като специална служба от самото си създаване тя неколкократно показва, че е използвана за политически поръчки.

3. При възлагането на подобни правомощия на ДАНС тя веднага попада в казуса на явен конфликт на интереси, тъй като през 2010 г. Комисията по досиетата при проверката на агенцията разкри, че 155 лица на ръководни постове в нея са с принадлежност към тоталитарните служби. Получава се абсурда, че на лица с обявена принадлежност им се поверява правомощие да проверяват други такива лица. Гарван гарвану око не вади.

4. В същия конфликт на интереси попада и Държавната комисия по сигурността на информацията, тъй като и един от членовете ѝ, назначен по време на управлението на ГЕРБ, е обявен като сътрудник.

5. Нито от ДАНС, нито от ДКСИ, може да се очаква, че ще решават тези казуси в обществен интерес (за ограничаване на лицата с принадлежност), а напротив те ще решават в тясно оперативен и конюнктурен интерес, тоест принадлежността за тях няма да е пречка да издават допуски, тъй като няма държавна политика или задължително законо изискване, които да им вменяват това.

6. Високата степен на корупция в България, от която специалните служби не правят изключение, предполага, че тази процедура ще увеличи корупционната среда, тъй като за никого не е тайна, че голяма част от хората, свързани с бившите служби нямам финансови проблеми и за тях няма да е трудно да си издействат положително решение от ДАНС по отношение на тяхната принадлежност.

7. Не е отчетено, че около 42% от досиетата са прочистени от БКП/БСП и Държавна сигурност през 1990 г. ([виж подробна графика за унищожените архиви - ТУК](#)) и за голяма част от сътрудниците съществуват само картони или рапорт за вербовка, но не и работните дела (именно за това са унищожени), за да се установи характера на тяхното сътрудничество. Това вкарва ДАНС в положение да „преценява” по формулата, изготвена още преди 26 години от наследниците на комунистическата партия, а именно – няма компрометиращи документи, а само картон – значи всичко е чисто и няма проблеми.

8. С тази процедура ДАНС ще се превърна служба за издаване на индулгенции за „чисто минало” на сътрудници на тоталитарните комунистически служби.

9. Издаването на допуск за достъп до класифицирана информация ще се превърне в

Написано от Христо Христов
Петък, 04 Декември 2015 13:36

аргумент на лицата с принадлежност към Държавна сигурност да твърдят, че няма никаква разлика в това да си служил на ДС и да служиш на съвременните служби.

Липсата на политическа воля и въвеждане на явна лустрация

А разлика има и тя е земята до небето. Само че тя не трябва да бъде разводнявана с амбициозни законодателни инициативи със съмнителен ефект, а с ясна политическа воля за неназначаването на лица с принадлежност към комунистическите служби и въвеждането на явна лустрация и разширяване на приложението на Закона за досиетата.

В него съвсем спокойно могат да се вкарат още категории, както и целия енергиен сектор, чиито ръководни кадри, заети в него през прехода единствено в държавата имат привилегията не/случайно да не подлежат на проверка за агентурно минало. Само дето няма депутати, които да отстранят тази набиваща се аномалия в осветяването на сътрудниците на тоталитарните служби в държавата.

Проблемът в България обаче се свежда до простия факт, че след 10 ноември 1989 г. у нас не е имало политически субект или управляващо мнозинство, включително и сегашното в лицето на ГЕРБ и Реформаторския блок, които по категоричен начин да имат ясната политическа воля и стратегията, че истинска реформа може да се случи, само когато бъде осъществена декомунизацията в страната включително и чрез въвеждането на лустрация за определен период от време за лицата, свързани с тоталитарния режим на БКП.